

Kilekottide kasutamine ja hinnangud nende keskkonnaohtlikkusele - kampaaniajärgne uuring novembris 2015

Sisukord

1	
Sissejuhatus	03

2	
Kilekottide tarbimine	06

3	
Hinnangud kilekottide keskkonnaohtlikkusele	12

4	
Kilekottide taaskasutamine	16

5	
Suhtumine tarbimise vähendamisse ja alternatiivide kasutus	23

6	
Lisad	32

Eesmärk ja metoodika

- Uuringu eesmärk on kaardistada muutusi pärast õhukeste kilekottide kasutamise vähendamise kampaania läbiviimist Eesti elanike tarbimisharjumustes ja suhtumises kilekottide kasutamisse. Samuti käsitleb uuring muutusi elanike hinnangutes kilekottide keskkonnaohtlikkusele, muutusi inimeste valmisolekus kasutada alternatiivseid pakendeid ning suhtumises kilekottide tarbimise piirangutele.
- Uuringu viisime läbi perioodil 11.11.-29.11.2015
- Uuringu üldkogumi moodustavad Eesti Vabariigi alalised elanikud vanuses 15-65 aastat. Käesoleva uuringuga hõlmatud küsitletute hulk on 1022 inimest. Küsitlustöö käigus kujunenud valimi sotsiaal-demograafilist struktuuri soo, vanuse, rahvuse ja elukoha lõikes võrdlesime vastavate statistiliste näitajatega üldkogumi kohta ning vajadusel kaalusime sellele vastavaks.
- Uuring viidi läbi CAWI (Computer Assisted Web Interviewing) veebiintervjuude meetodil TNS Emori veebiserveri vahendusel. Uuringu viisime läbi, kasutades juhuvalikut TNS Emori vastajate baasis. Vastajate baasi kuulub ligikaudu 50 000 inimest.
- Uuringu tellija on JCI GO KODA.
Tulemuste omandiõigus kuulub uuringu tellijale.

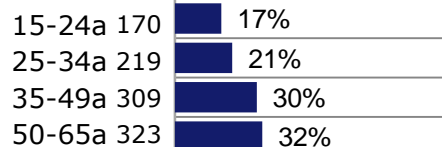
Uuringu vastajate sotsiaal-demograafiline struktuur

veeruprotsentides kõikidest vastanutest, 15-65, n=1022

SUGU

VANUS

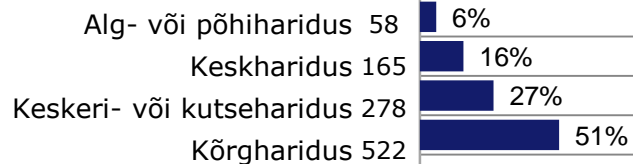
RAHVUS

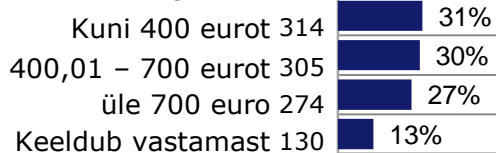
ASULATÜÜP

HARIDUS

SISETULEK PERELIIKME KOHTA

PERE PEAMINE SISSEOSUDE TEGIJA

TNS Emor

Kilekottide kasutamine ning hinnangud nende keskkonnaohtlikkusele – november 2015

© TNS

Kokkuvõte

- Suuri muutust võrreldes kampaaniaeelse perioodiga elanike tarbimisharjumustes ja suhtumises kilekottide kasutamisse toimunud pole.
- Kampaaniaeelse ajaga võrreldes on novembris suurte kilekottide iganädalane ostmise maht elanike seas veidi langenud ning harvemaks on muutunud ka õhukeste kilekottide kasutamise sagedus puu- ja juurviljade ostmisel.
- Enamus Eesti elanikest (88%) peab kilekotte keskkonnale ohtlikuks.
- Suurte kilekottide taaskasutajate määr elanike seas püsib kõrge (98%).
- Elanike seas on veidi sagenenud õhukeste kilekottide taaskasutamine: rohkem on neid inimesi, kes taaskasutavad kõiki või suuremat osa õhukestest kilekottidest.
- Kilekottide tarbimise vähendamise kavatsus on elanike seas kasvanud: kui juunikuus soovis kilekottide tarbimist vähendada 43% elanikest, siis novembris juba iga teine.
- Nende inimeste osakaal, kes peavad kilekotte keskkonnale ohtlikuks, kuid ei plaani lähiajal kilekottide tarbimist piirata, on langenud 39%-lt 33%-le.

2

Kilekottide tarbimine

Kilekottide tarbimise maht

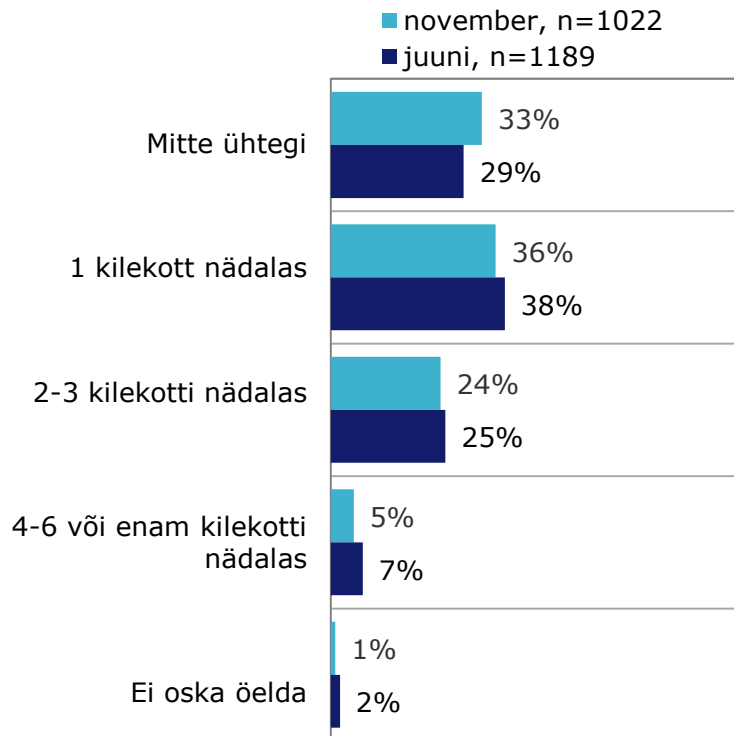
Suurte kilekottide iganädalane ostmine elanike seas on võrreldes kampaaniaeelse ajaga langenud 70%-lt 65%-le. Suuri kilekotte ei osta 33% elanikest ja nende osakaal on kasvanud 29%-lt 33%-le kogu elanikkonnast. Suurim on nende inimeste osakaal, kes ostavad nädalas vaid ühe suure kilekoti (36%). Pea iga neljas (24%) ostab 2-3 kilekotti nädalas. Elanike määr, kelle kilekottide ostmise maht ulatub 4 või enama kilekotini nädalas, püsib 5% piires. Suurte kilekottide ostmata jätmise on levinud keskmisest enam eestlaste, vanemaealiste ning madalama haridustasemega inimeste seas.

Inimeste hinnangud ka õhukeste kilekottide tarbimise mahule on eelmise uuringuperioodiga võrreldes veidi langenud. Endiselt kasutab puu- ja juurviljade ostmisel õhukesti kilekotte iganädalaselt 94% vastanutest, kuid suurenenud on nende elanike osakaal, kes kasutavad nädala jooksul toodete ostmiseks vaid ühe õhukese kilekoti (osakaal on tõusnud 11%-lt 16%-le). Elanike seas levinuim õhukeste kilekottide tarbimise maht on 2-3 kilekotti nädalas (nii väitis 37% elanikest).

Kilekottide tarbimise maht: suured kilekotid

% kõikidest vastajatest

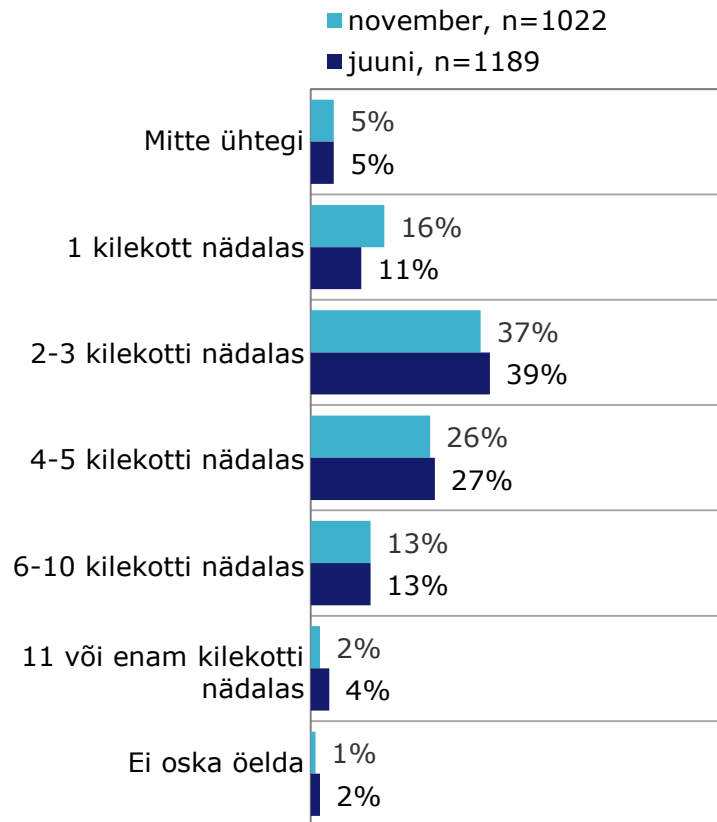
Kui Te mõtlete oma iganädalaste sisseostude peale poodidest, siis kui mitu suurt kilekotti keskmiselt nädalas Te nende asjade kandmiseks ostate või saate?

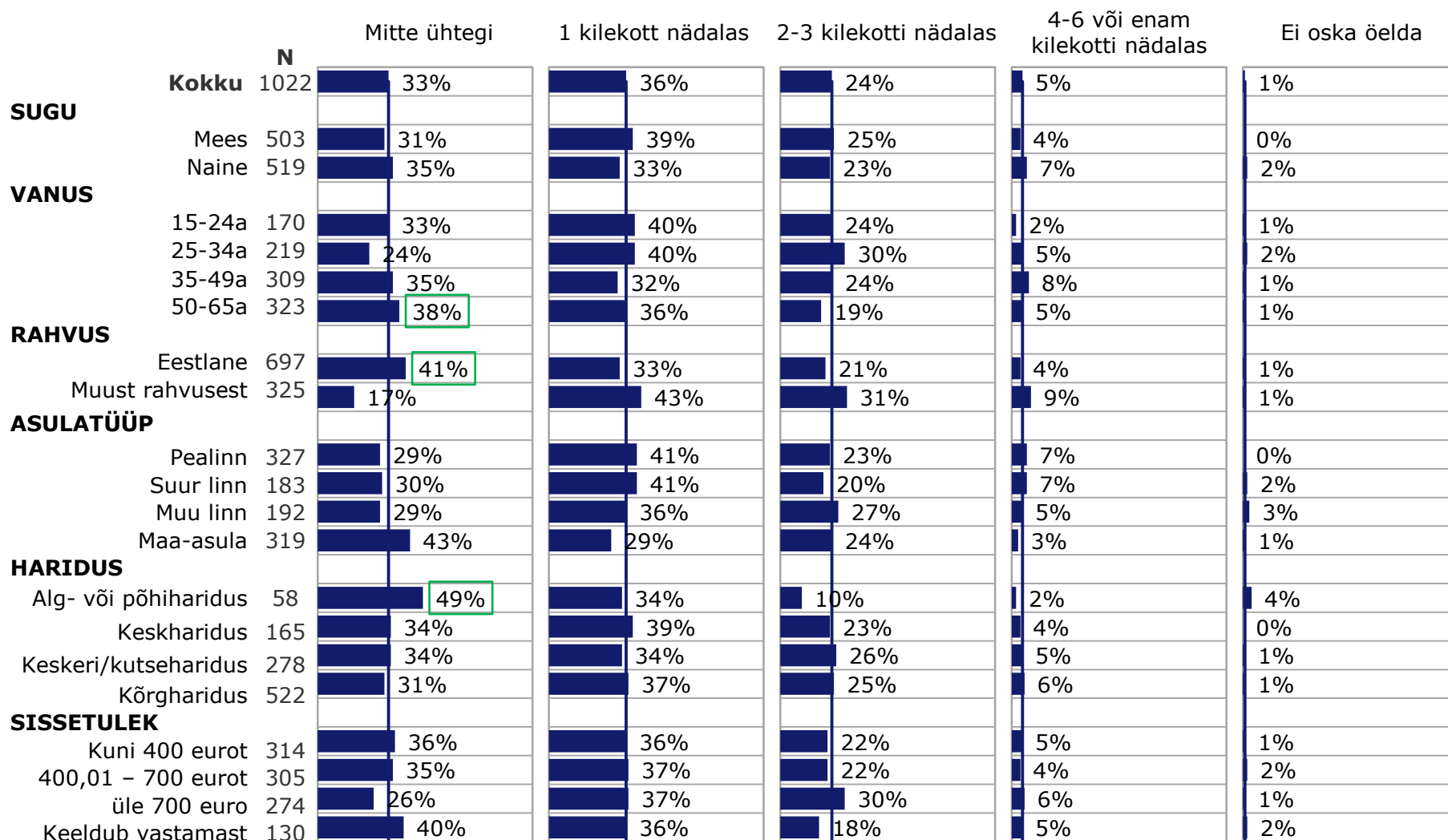
Kilekottide tarbimise maht: õhukesed kilekotid

% kõikidest vastajatest

Kui mitu õhukest kilekotti Te kasutate nädalas puu- ja juurviljade ostmiseks?

Suurte kilekottide ostmise maht: profiil

Õhukeste kilekottide ostmise maht: profiil

	N	Mitte ühtegi	1 kilekott nädalas	2-3 kilekotti nädalas	4-5 kilekotti nädalas	6-10 kilekotti nädalas	11 või enam kilekotti nädalas	Ei oska öelda
SUGU	Kokku 1022	5%	16%	37%	26%	13%	2%	1%
	Mees 503	7%	16%	37%	24%	12%	3%	1%
	Naine 519	3%	17%	36%	27%	14%	2%	1%
VANUS								
	15-24a 170	7%	24%	27%	32%	8%	0%	1%
	25-34a 219	5%	15%	34%	28%	14%	5%	1%
	35-49a 309	4%	15%	39%	25%	14%	2%	0%
	50-65a 323	5%	15%	42%	22%	14%	3%	1%
RAHVUS								
	Eestlane 697	7%	20%	43%	22%	7%	0%	1%
	Muust rahvusest 325	1%	9%	24%	33%	26%	7%	1%
ASULATÜÜP								
	Pealinn 327	2%	11%	33%	30%	17%	4%	1%
	Suur linn 183	4%	11%	32%	30%	18%	5%	0%
	Muu linn 192	4%	20%	39%	18%	15%	1%	2%
	Maa-asula 319	8%	23%	41%	23%	5%	0%	0%
HARIDUS								
	Alg- või põhiharidus 58	13%	20%	40%	18%	4%	0%	4%
	Keskharidus 165	2%	26%	36%	20%	13%	2%	1%
	Keskeri/kutseharidus 278	3%	17%	36%	27%	14%	3%	1%
	Kõrgharidus 522	6%	12%	37%	28%	14%	3%	0%
SISSETULEK								
	Kuni 400 eurot 314	3%	16%	35%	28%	13%	3%	1%
	400,01 – 700 eurot 305	5%	20%	34%	23%	14%	3%	1%
	üle 700 euro 274	5%	15%	43%	24%	12%	2%	1%
	Keeldub vastamast 130	10%	13%	31%	30%	13%	2%	1%

3

Hinnangud kilekottide keskkonnaohtlikkusele

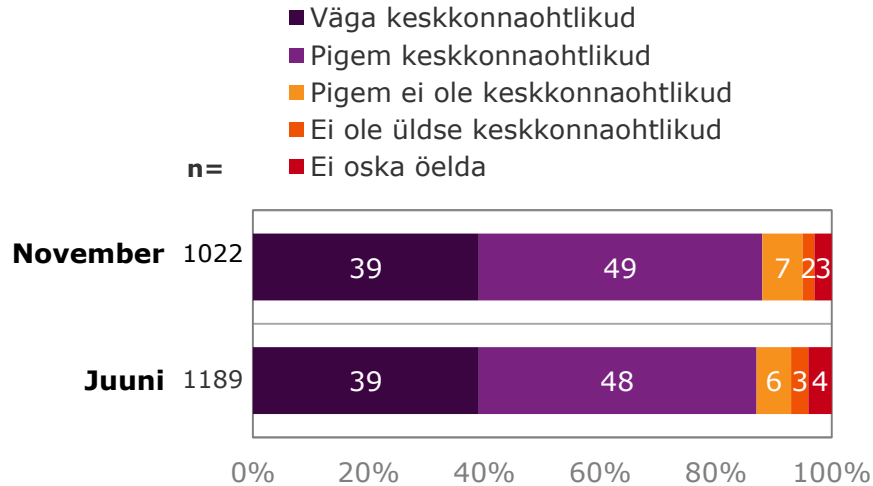

Hinnangud kilekottide keskkonnaohtlikkusele

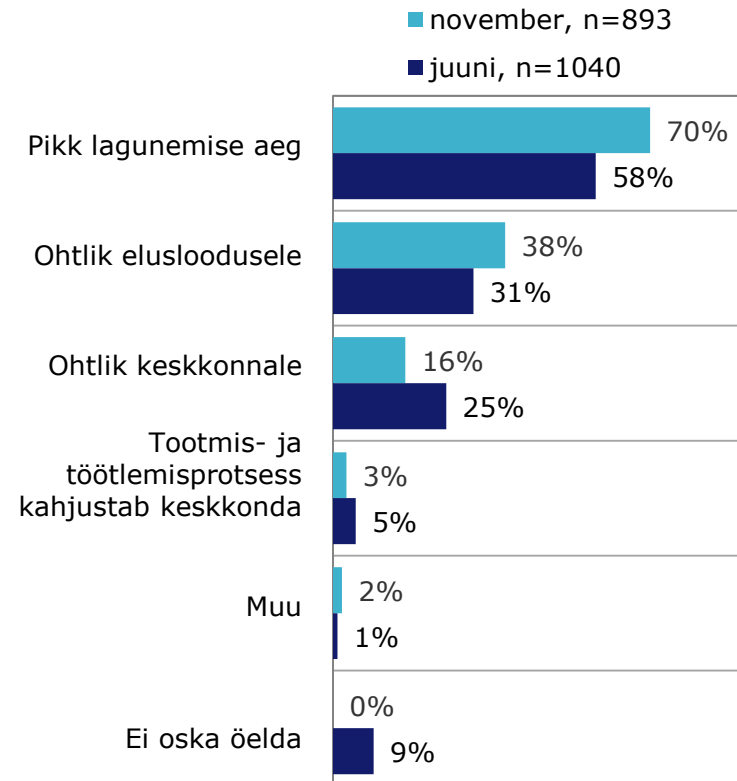
- Elanike hinnangutes kilekottide keskkonnaohtlikkusele pole eelmise uuringuperioodiga võrreldes olulisi muutusi toimunud. Kilekotte keskkonnaohtlikuks pidavate inimeste osakaal elanike seas püsib kõrge - 88%. Väikesed erinevused sotsiaal-demograafiliste segmentide lõikes ilmnevad meeste ja naiste vahel: mehed annavad kilekottide keskkonnaohtlikkusele tagasihoidlikuma hinnangu, seevastu on naised kriitilisemad. Ka noorim vanuserühm (15-24 a) on kilekottide keskkonnaohtlikkuse suhtes keskmisest leebemad.
- Elanike meelest on kilekotid keskkonnale ohtlikud peamiselt nende pika lagunemisea tõttu, mida nimetas 70% inimestest, kes pidasid kilekotte keskkonnaohtlikuks – nende inimeste osakaal on võrreldes kampaaniaeelse perioodiga kasvanud. Samuti tuleneb kilekottide keskkonnaohtlikkus küsitletute meelest eluslooduse ohustamisest (38%) ning keskkonna ohustamisest (16%).

Hinnangud kilekottide keskkonnaohtlikkusele ja keskkonnaohtlikkuse põhjused

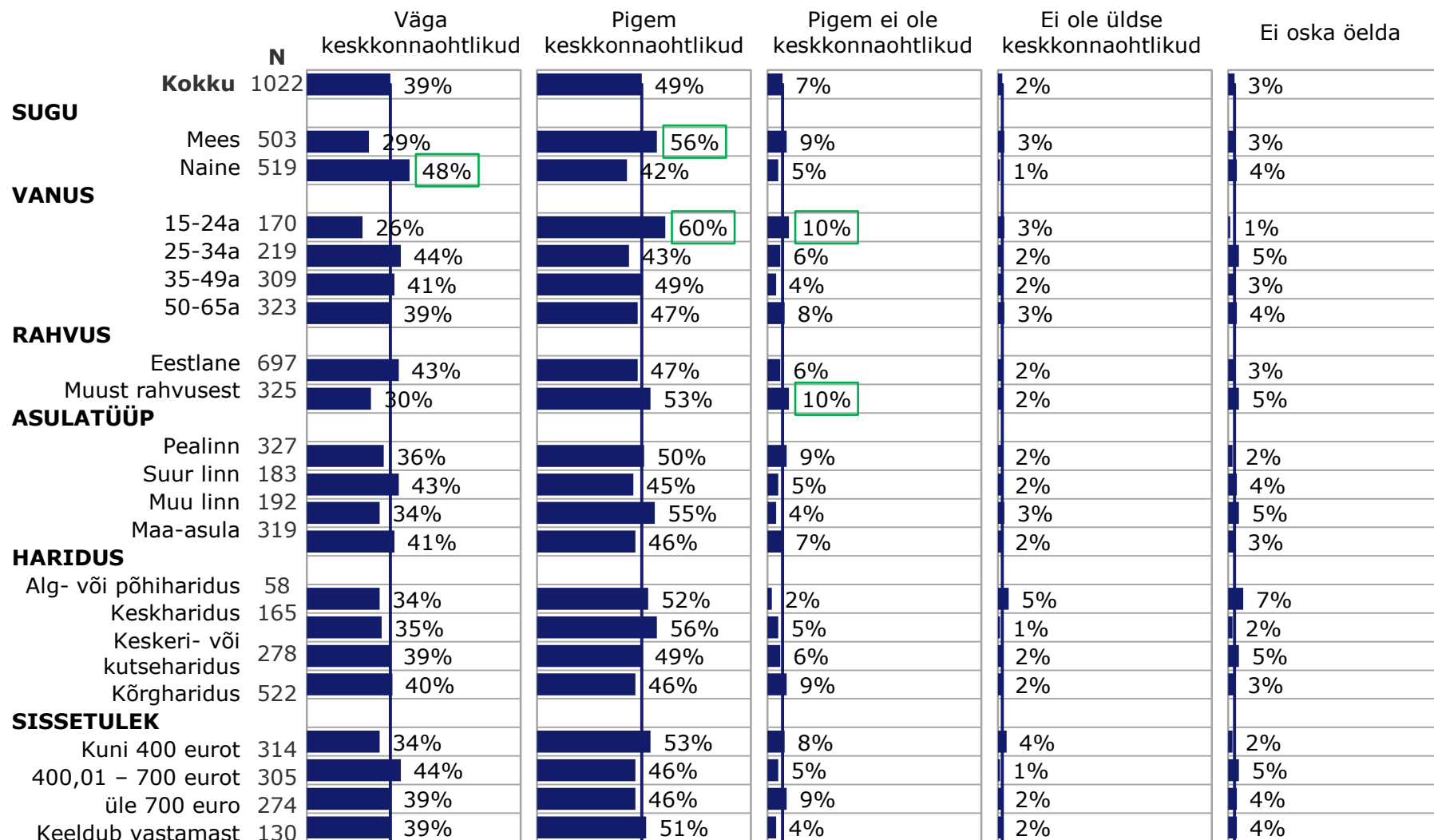
Milliseks Te hindate kilekottide keskkonnaohtlikust, kas kilekotid on Teie arvates ... ? % kõikidest vastajatest

Miks on kilekotid Teie arvates keskkonnaohtlikud? % nendest, kes peavad kilekotte keskkonnaohtlikuks

Hinnangud kilekottide keskkonnaohtlikkusele: profiil

4

Kilekottide taaskasutamine

Kilekottide taaskasutamise ulatus ning otstarve

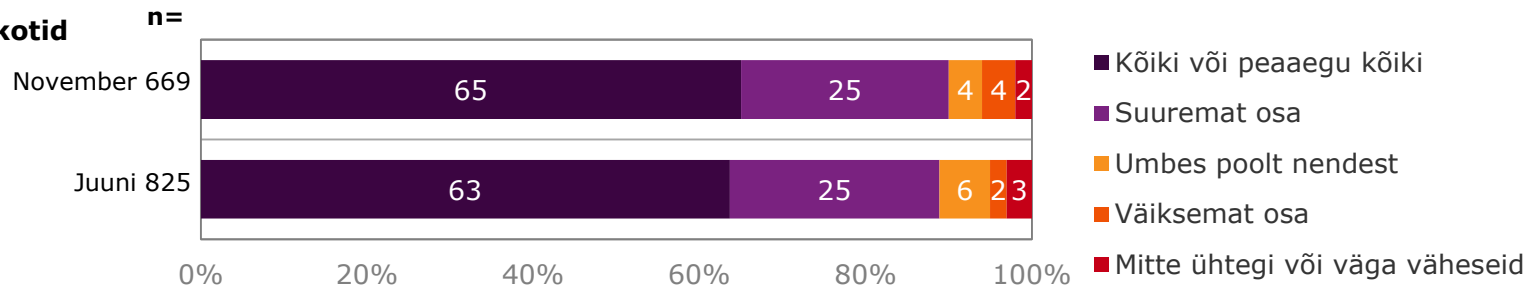
- **Suuri kilekotte** taaskasutab 98% suurte kilekottide ostjatest, sealjuures kõiki või peaaegu kõiki suuri kilekotte kasutab korduvalt 65% elanikest ning iga neljas elanik taaskasutab suuremat osa ostetud suurtest kilekottidest. Usinamad korduvkasutajad on naised, 25-34aastased, Eesti rahvusest ning pealinna ja väiksemate linnade elanikud.
- **Õhukesti kilekotte** taaskasutab rohkemal või vähemal määral 78% elanikest. 33% õhukeste kilekottide kasutajatest kasutab korduvalt kõiki või peaaegu kõiki õhukesti kilekotte ning 27% suuremat osa õhukestest kilekottidest – nende inimeste osakaal on juunikuuga võrreldes veidi kasvanud. Õhukeste kilekottide kasutajate osakaal, kes ei taaskasuta mitte ühtegi või taaskasutab väga väheseid õhukesti kilekotte püsib samal. Õhukeste kilekottide usinamad taaskasutajad on naised, vanemaealised elanikud. Meeste seas on veidi enam kui veerand (28%) neid, kes ei taaskasuta õhukesti kilekotte kas siis üldse või taaskasutatakse üksnes väga väheseid kilekotte.
- Sarnaselt kampaaniaeelse perioodiga mainiti kilekottide **taaskasutamise otstarvetest** sagedamini kilekottide kasutamist prügikotina, mida tõi välja 90% kilekottide taaskasutajatest. Sisseostude tegemiseks kasutab kilekotte korduvalt 73% vastanutest (nende inimeste osakaal eelmise uuringuperioodiga tõusnud 6%). 57% kilekottide korduvkasutajatest taaskasutab kilekotte pakendina millegi kaasavõtmiseks kodust ning 45% taaskasutab kilekotte millegi hoiustamiseks.

Kilekottide taaskasutamine

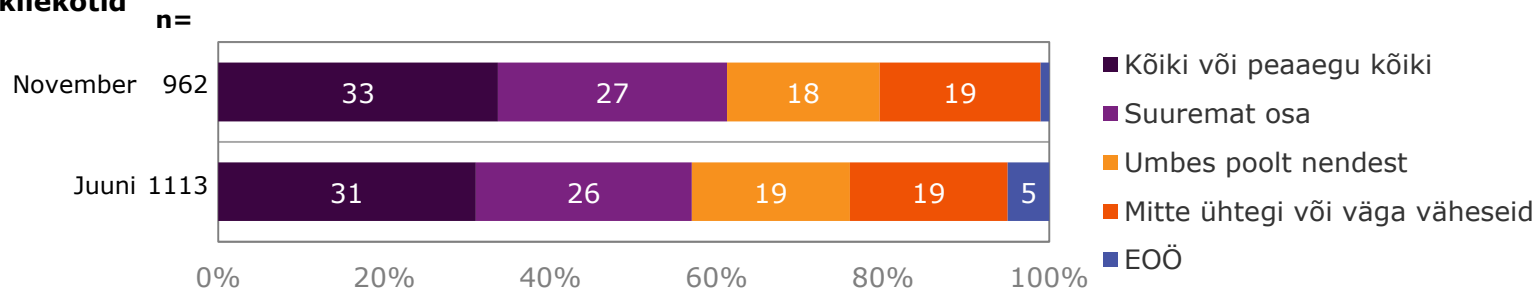
% vastava tüübi kilekoti ostjatest

Kui suurt osa nendest kilekottidest Te kasutate uuesti samal või mõnel muul otstarbel?

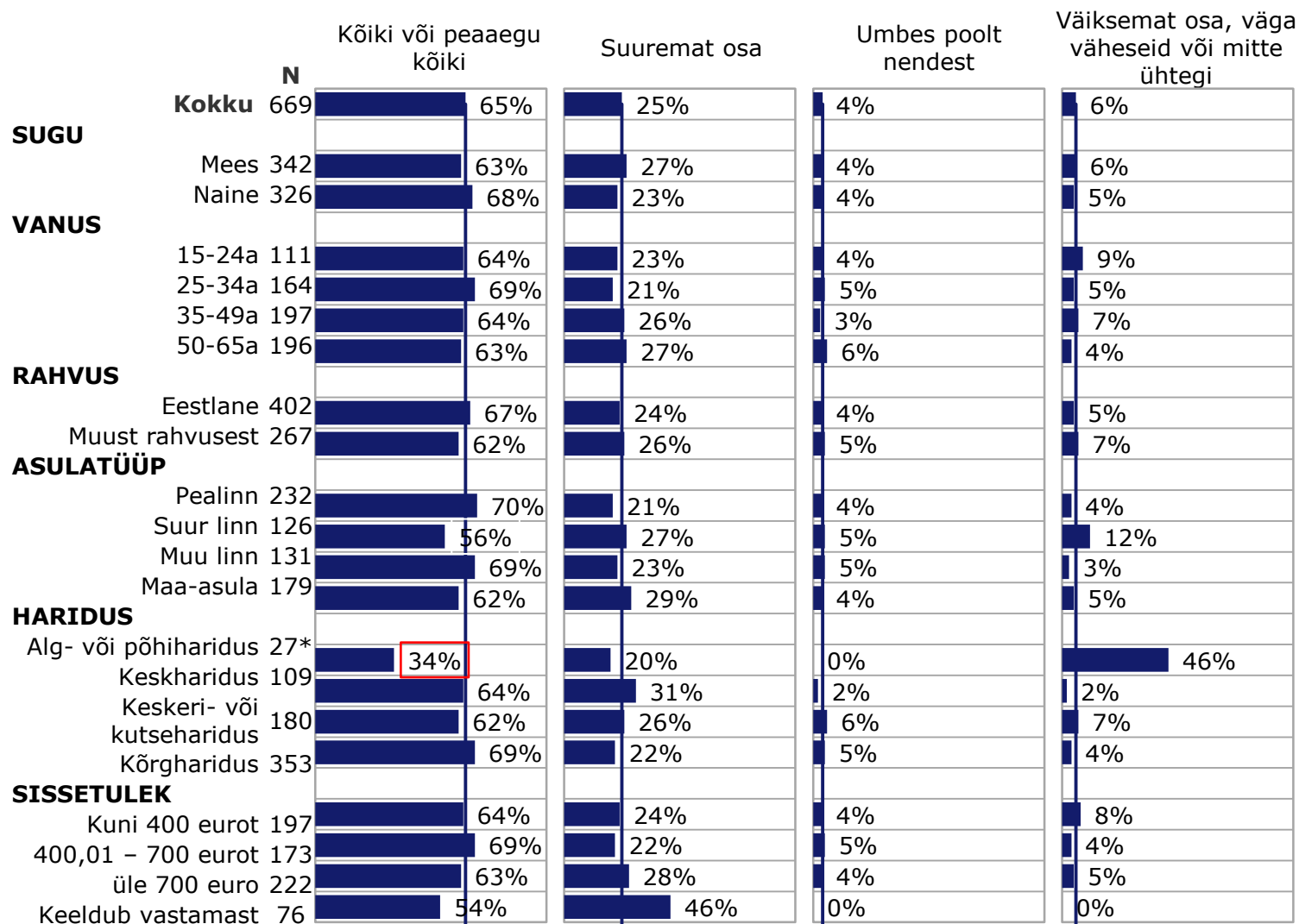
Suured kilekotid

Õhukesed kilekotid

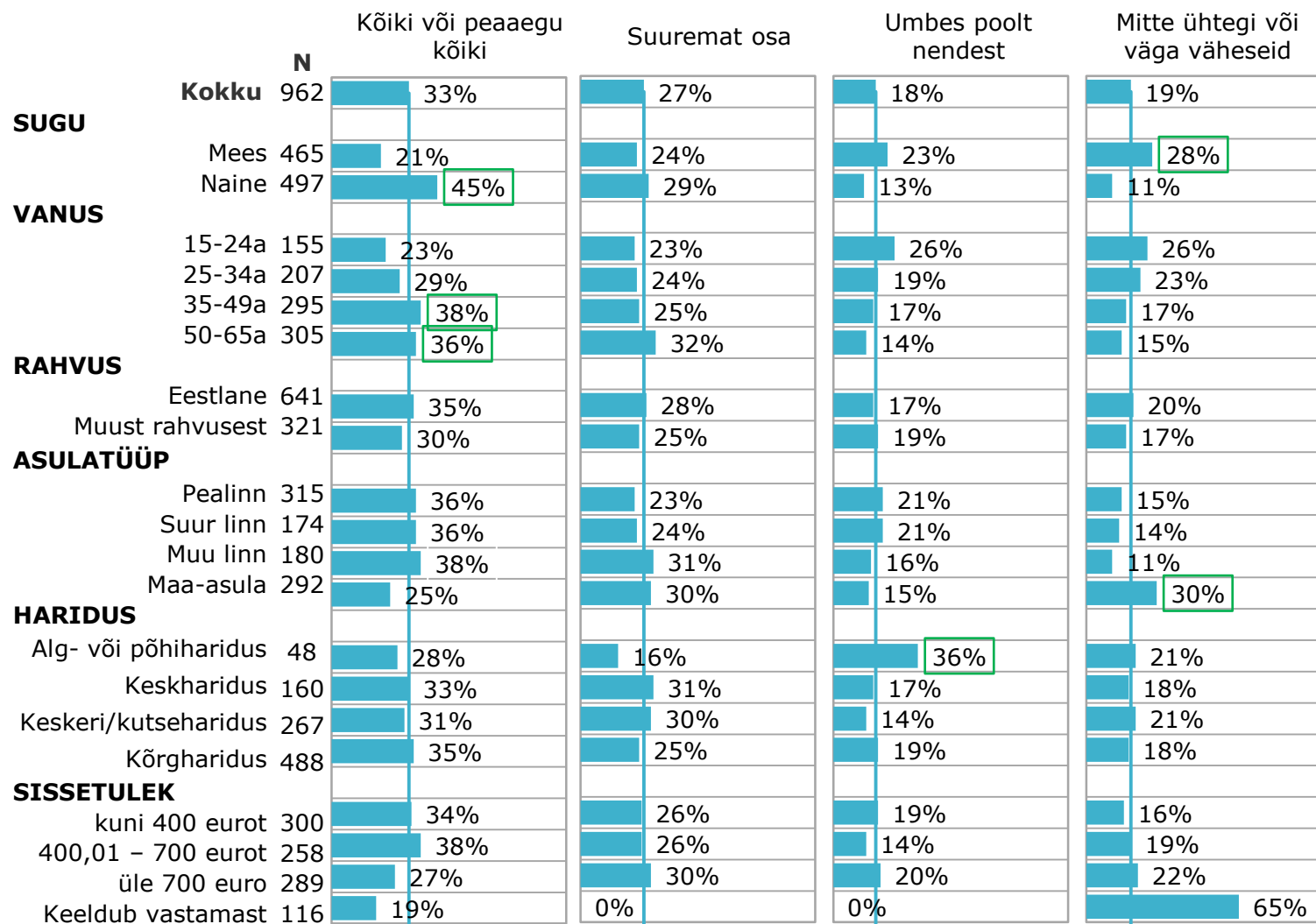

Kilekottide taaskasutamine: profiil (suured kotid)

* Valim liiga väike, et teha üldistusi üldpopulatsioonile

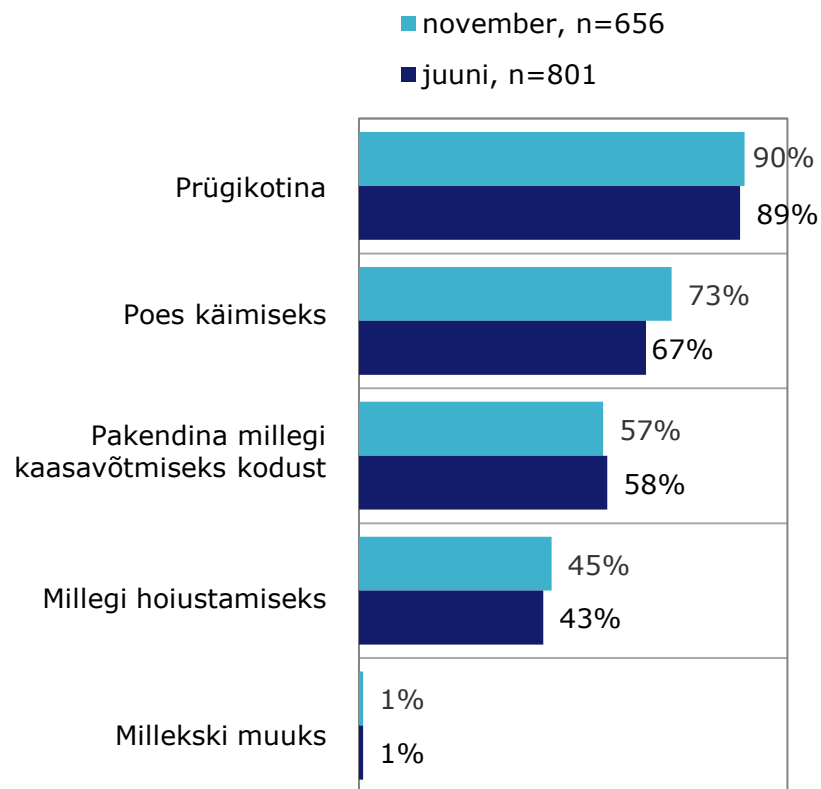
Kilekottide taaskasutamine: profiil (väiksed kotid)

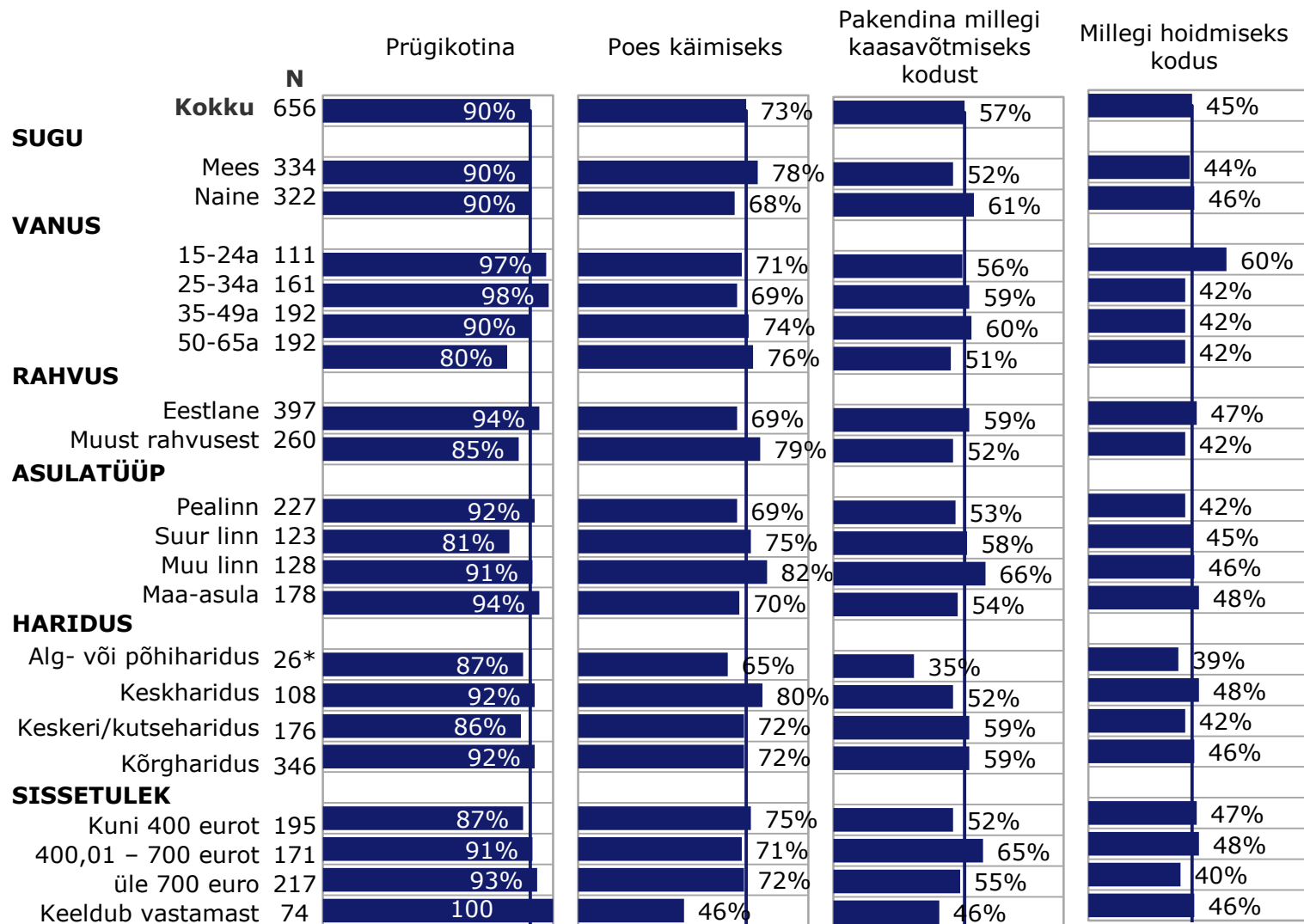
Taaskasutamise otstarve

% suurte kilekottide korduvkasutajatest

Mis otstarbel Te kilekotte tavaliselt uuesti kasutate?

Taaskasutamise otstarve: profiil

* Valim liiga väike, et teha üldistusi üldpopulatsioonile

5

Suhtumine tarbimise vähendamisse ja alternatiivide kasutus

Kilekottide tarbimise vähendamise kavatsus ja suhtumine piirangutesse

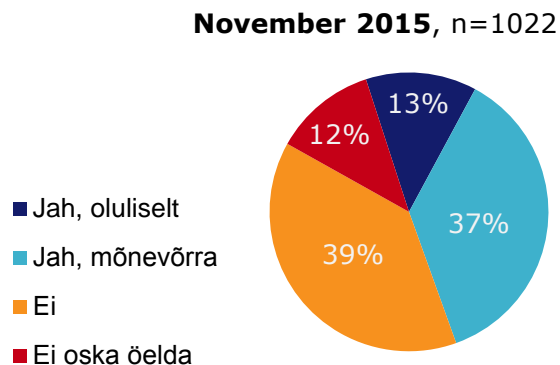
- Kilekottide tarbimise vähendamise soov elanike seas on juunikuuga võrreldes kasvanud. Kui juunikuus soovis kilekottide tarbimist vähendada 43% elanikest, siis novembris soovis seda juba iga teine ehk 50% elanikest.
- Tarbimise vähendamise soov on veelgi tugevam nende inimeste seas, kelle meelest on kilekotid ohuks keskkonnale (54% vastavast sihtrühmast soovib kilekottide tarbimist lähiajal vähendada). Siiski, 33% inimestest, kes tajuvad kilekottides ohtu keskkonnale, ei pea vajalikuks kilekottide tarbimist lähiajal vähendada.
- Põhjuseid, miks kilekottide keskkonnaohtlikkust tunnistanud inimesed oma tarbimiskäitumist ei muuda, toodi välja mitmeid. Kui kampaaniaeelsel perioodil nimetati sagedamini mugavust ja harjumust (27% sihtrühmast) ning alternatiivide puudumist (24% sihtrühmast), siis novembrikuus toodi peamise põhjusena välja kilekottide tarbimise juba niigi madalat taset (33% vastavast sihtrühmast). Mugavus ja harjumus püsis novembris tarbimiskäitumist kujundava tegurina 19% inimeste jaoks, kes kilekotte keskkonnaohtlikeks pidasid. 30% sihtrühma esindajatest ei plaani kilekottide ostmist vähendada, sest kilekott on asendamatu materjal asjade pakkimiseks ja prügi kogumiseks. Alternatiivide puudumist nimetas tarbimise mitte vähendamise põhjusena 28% sihtrühmast. 5% sihtrühmast ei kavatse tarbimiskäitumist kilekottide keskkonnaohtlikkuse tõttu muuta nende soodsa hinnataseme tõttu. 6% sihtrühmast on seda meelt, et nende poolt kasutatav kile ei satu loodusesse.
- Suhtumine kilekottide tarbimise piirangutesse pole eelmise uuringuperioodiga oluliselt muutunud. Alternatiivide olemasolul nii suurtele kui ka õhukestele kilekottidele on kilekottide keelustamise poolt 67% elanikest (juunikuus 65% elanikest). Tasuta kilekottide jagamise keelustamist pooldab 13% vastanutes (juunis 11%). Kilekottide osalist keelustamist pooldab 11% (juunis 14%) küsitletutest. Absoluutse keelustamise pooldamine püsib madalal – seda meedet toetas novembris 5% ja juunis 4% elanikest.

Alternatiivide kasutamine

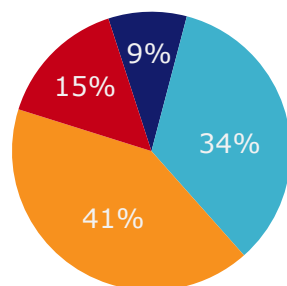
- Lahendust kilekottide tarbimise vähendamisele nähakse alternatiivsete pakendite kasutamises: 31% oli neid vastanuid, kes plaanivad kilekottide tarbimist vähendada seeläbi, et suurendatakse riide- või paberikottide ning pappkastide kasutamist. Koti kaasas kandmine on saanenud – iga viies elanik, kes plaanib kilekottide tarbimist vähendada, kavatses seda teha koti kaasas kandmise abil. 18% tõi lahendusena välja sama kilekoti korduvat kasutamist. 6% tahaksid, et nende pakkimine oleks läbimõeldum ning 5% olid arvamusel, et kilekottide tarbimise vähendamisel on abiks see, kui osta tooteid lahtiselt. Võrkkoti kasutamist mainis 5% sihtrühmast. Esmakordselt tõi oluline hulk inimesi välja, et teavitatakse müüjat sellest, et kilekotti ei soovita.
- Alternatiivsetest lahendustest püsib populaarsemana riidekoti ning selja- või käekoti kasutamine. Riidekotti kasutab sagedasti 45% ning selja- või käekotti 35% vastanutest. Paberikoti ning pappkasti kasutamist tuleb pigem ette harva kui sagedasti. Võrgu kasutamist alternatiivina mainib 8% küsitletutest (kasutab sageli või harva).

Kilekottide tarbimise vähendamine

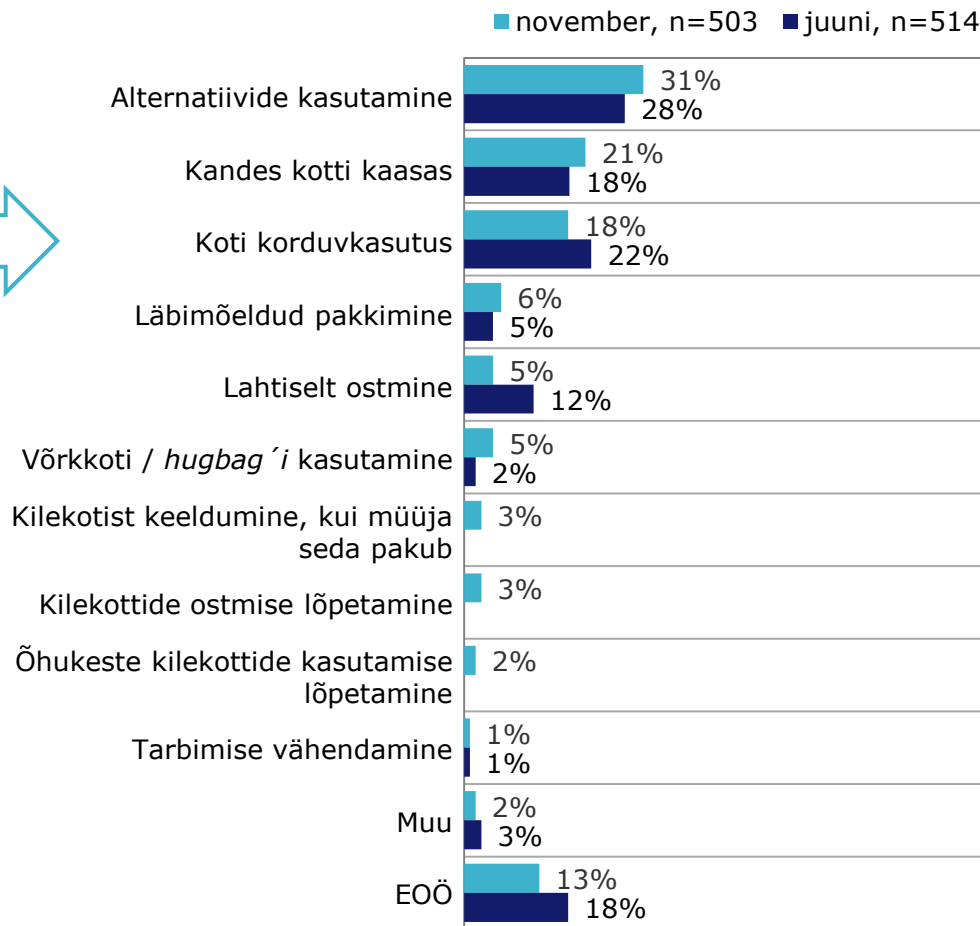
Kas Teil on plaanis lähiajal oma nii suurte kui õhukeste kilekottide tarbimist vähendada? % kõikidest vastajatest

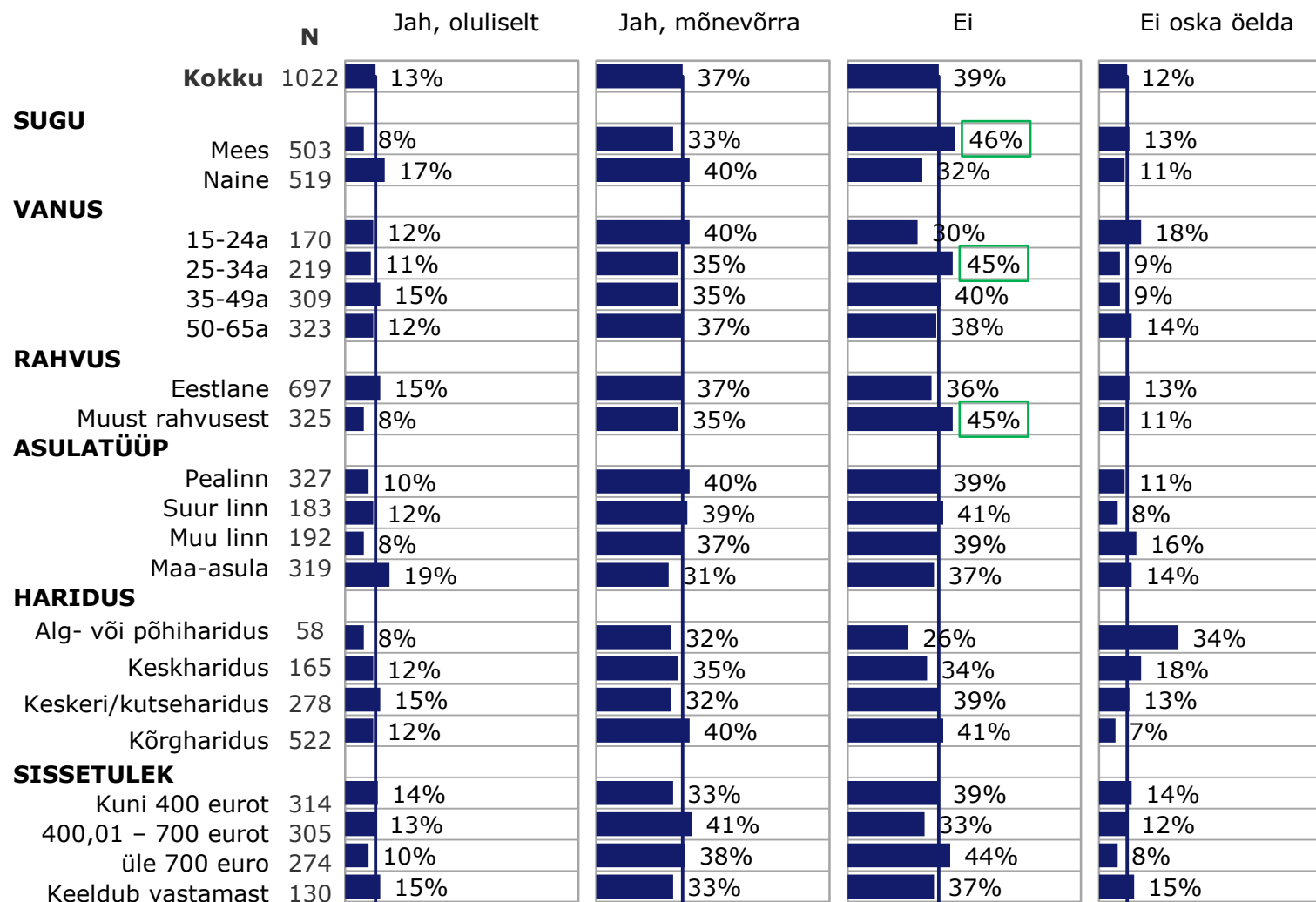
Juuni 2015, n=1189

Milliste tegevuste abil Te plaanite kilekottide tarbimist lähiajal vähendada hakata? % nendest, kes plaanivad tarbimist vähendada

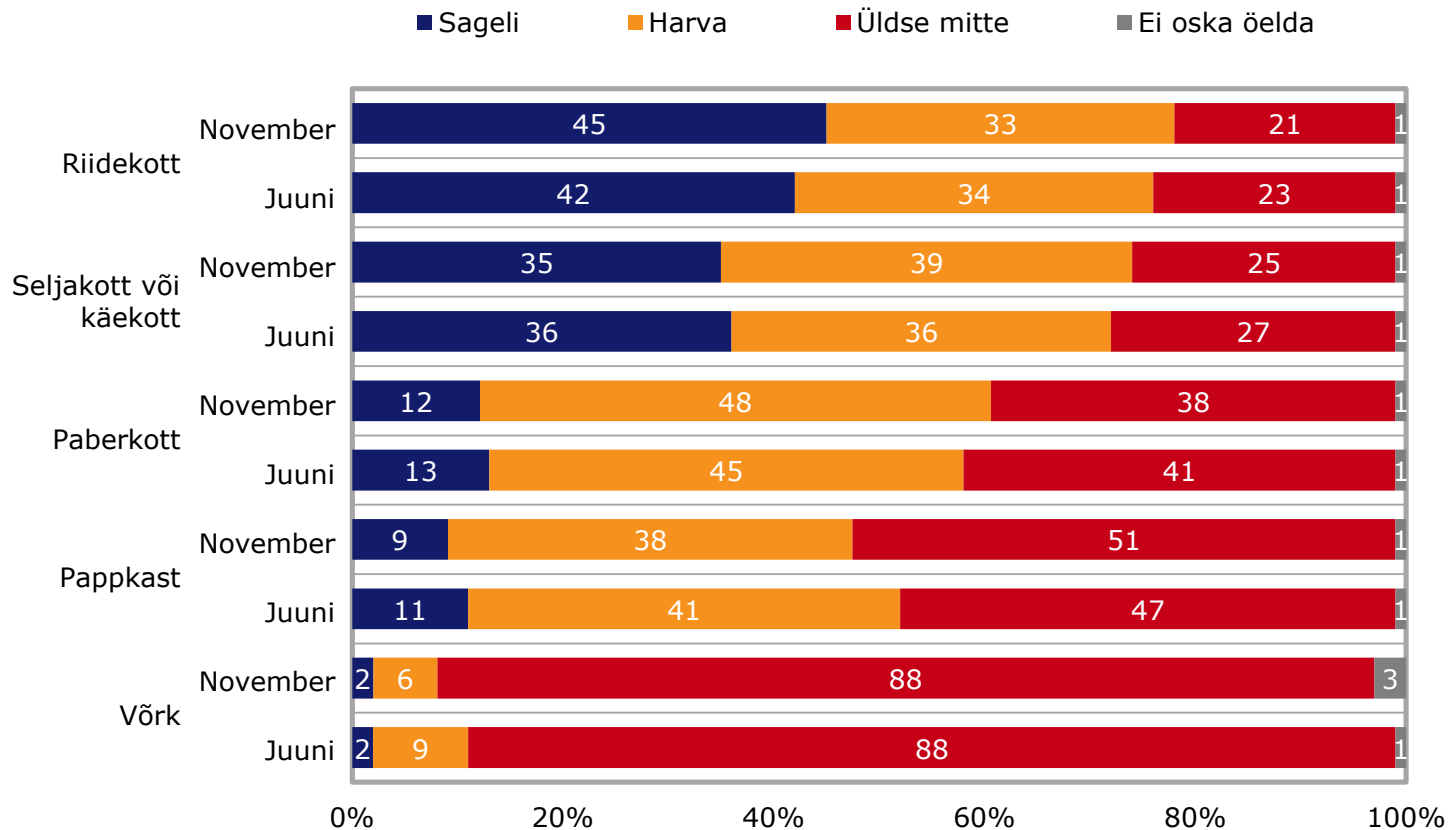
Tarbimise vähendamise kavatsus: profiil

Alternatiivide kasutamise sagedus

% õhukeste ja suurte kilekottide ostjatest, n=645

Milliseid järgmistest alternatiividest kilekotile ja kui sageli Te olete kasutanud igapäevaste sisseostude kandmise jaoks?

TNS Emor

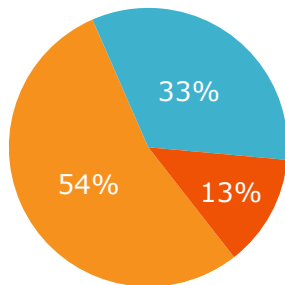
Kilekottide kasutamine ning hinnangud nende keskkonnaohtrikkusele – november 2015

© TNS

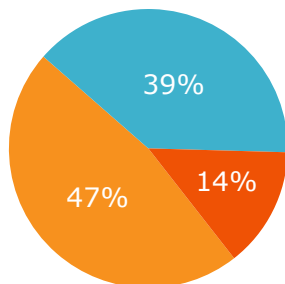
Kilekottide tarbimise vähendamist takistavad tegurid

Kas Teil on plaanis lähiajal oma nii suurte kui õhukeste kilekottide tarbimist vähendada? % nendest, kes peavad kilekotte keskkonnale ohtlikuks

November 2015, n=893
 ■ Jah ■ Ei ■ Ei oska öelda

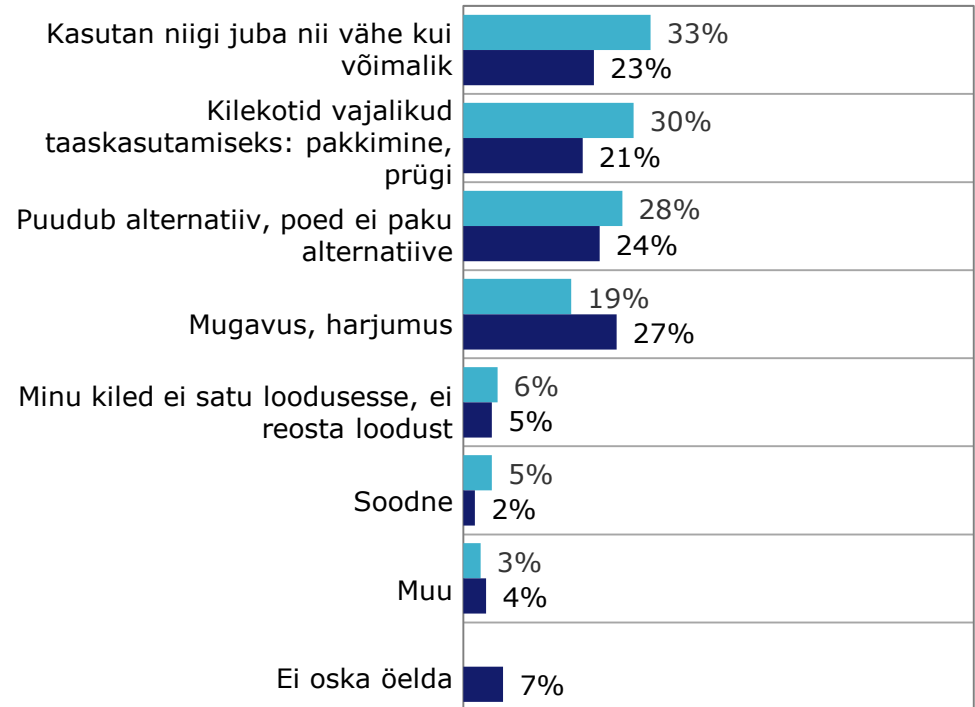

Juuni 2015, n=1040
 ■ Jah ■ Ei ■ Ei oska öelda

Miks Te ei plaani kilekottide tarbimist lähiajal vähendada, kuigi Te olete teadlikud nende keskkonnaohtlikkusest? % nendest, kes peavad kilekotte keskkonnaohtlikuks, kuid ei kavatse tarbimist vähendada

■ november, n=292
 ■ juuni, n=407

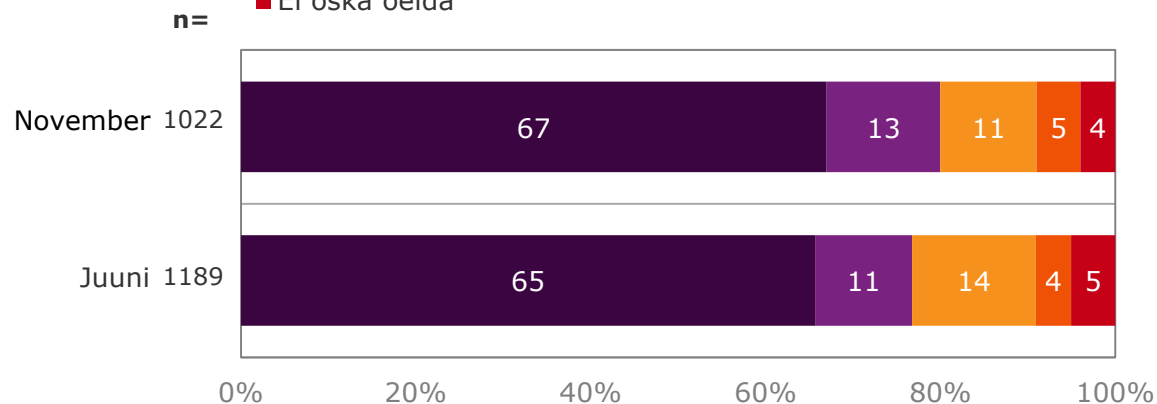

Toetus kilekottide tarbimise piirangutele

% kõikidest vastajatest

Vastavalt Euroopa Liidu direktiivile tuleb Eestil kasutusele võtta kilekottide kasutamise piirangud. Millise piirangu peaks Eesti kasutusele võtma järgmisest valikust?

- Keelustamist pooldan juhul, kui on olemas head alternatiivid nii suurtele kui väikestele kilekottidele
- Keelustada kilekottide tasuta jagamine aastaks 2018
- Vähendada kilekottide kasutamist kuni 90 kilekotini elaniku kohta aastaks 2019 ja siis kuni 40 kotti elaniku kohta aastaks 2025
- Keelustada kilekottide kasutamine Eestis sootuks
- Ei oska öelda

Toetus kilekottide tarbimise piirangutele: profiil

% kõikidest vastajatest, n=1022

	N	Keelustamine alternatiivide olemasolul	Tasuta jagamise keelustamine	Osaline keelustamine	Täielik keelustamine	Ei oska öelda
SUGU	Kokku 1 022	67%	13%	11%	5%	4%
	Mees 503	68%	12%	11%	5%	4%
	Naine 519	67%	14%	10%	5%	4%
VANUS						
	15-24a 170	55%	25%	15%	4%	1%
	25-34a 219	64%	15%	11%	5%	4%
	35-49a 309	71%	9%	11%	5%	3%
	50-65a 323	72%	9%	9%	5%	5%
RAHVUS						
	Eestlane 697	66%	15%	12%	5%	2%
	Muust rahvusest 325	70%	9%	9%	4%	7%
ASULATÜÜP						
	Pealinn 327	69%	14%	11%	3%	4%
	Suur linn 183	62%	15%	11%	6%	6%
	Muu linn 192	68%	15%	9%	5%	3%
	Maa-asula 319	68%	9%	12%	7%	3%
HARIDUS						
	Alg- või põhiharidus 58	57%	20%	19%	1%	3%
	Keskharidus 165	62%	18%	16%	4%	1%
	Keskeri/kutseharidus 278	73%	5%	9%	7%	6%
	Kõrgharidus 522	67%	15%	10%	5%	3%
SISSETULEK						
	Kuni 400 eurot 435	71%	11%	9%	6%	3%
	400,01 – 700 eurot 274	69%	10%	12%	5%	4%
	üle 700 euro 305	62%	19%	11%	4%	4%
	Keeldub vastamast 9	69%	9%	13%	5%	5%

6

Lisad

Tulemuste usalduspiirid

Valimi suurus	50%	45%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	3%	2%
	50%	55%	60%	65%	70%	75%	80%	85%	90%	95%	97%	98%
5	57,47%	57,18%	56,31%	54,82%	52,67%	49,77%	45,97%	41,04%	34,48%	25,05%	19,61%	16,09%
10	35,26%	35,08%	34,55%	33,64%	32,32%	30,54%	28,21%	25,18%	21,16%	15,37%	12,03%	9,87%
15	27,63%	27,49%	27,07%	26,35%	25,32%	23,93%	22,10%	19,73%	16,58%	12,04%	9,43%	7,74%
20	23,37%	23,25%	22,89%	22,29%	21,42%	20,24%	18,69%	16,69%	14,02%	10,19%	7,97%	6,54%
25	20,60%	20,50%	20,18%	19,65%	18,88%	17,84%	16,48%	14,71%	12,36%	8,98%	7,03%	5,77%
30	18,62%	18,53%	18,25%	17,76%	17,07%	16,13%	14,90%	13,30%	11,17%	8,12%	6,35%	5,21%
40	15,97%	15,89%	15,65%	15,23%	14,64%	13,83%	12,78%	11,40%	9,58%	6,96%	5,45%	4,47%
45	15,06%	14,98%	14,75%	14,36%	13,80%	13,04%	12,04%	10,75%	9,03%	6,56%	5,14%	4,22%
50	14,28%	14,21%	13,99%	13,63%	13,09%	12,37%	11,43%	10,20%	8,57%	6,23%	4,87%	4,00%
60	12,91%	12,84%	12,65%	12,31%	11,83%	11,18%	10,33%	9,22%	7,75%	5,63%	4,40%	3,61%
65	12,40%	12,34%	12,15%	11,83%	11,37%	10,74%	9,92%	8,86%	7,44%	5,41%	4,23%	3,47%
75	11,55%	11,49%	11,31%	11,01%	10,58%	10,00%	9,24%	8,25%	6,93%	5,03%	3,94%	3,23%
100	10,00%	9,95%	9,80%	9,54%	9,16%	8,66%	8,00%	7,14%	6,00%	4,36%	3,41%	2,80%
120	9,04%	8,99%	8,85%	8,62%	8,28%	7,83%	7,23%	6,45%	5,42%	3,94%	3,08%	2,53%
150	8,00%	7,96%	7,84%	7,63%	7,33%	6,93%	6,40%	5,71%	4,80%	3,49%	2,73%	2,24%
200	6,93%	6,89%	6,79%	6,61%	6,35%	6,00%	5,54%	4,95%	4,16%	3,02%	2,36%	1,94%
300	5,66%	5,63%	5,54%	5,40%	5,18%	4,90%	4,53%	4,04%	3,39%	2,47%	1,93%	1,58%
500	4,38%	4,36%	4,29%	4,18%	4,02%	3,79%	3,51%	3,13%	2,63%	1,91%	1,49%	1,23%
550	4,18%	4,16%	4,09%	3,99%	3,83%	3,62%	3,34%	2,98%	2,51%	1,82%	1,43%	1,17%
1 000	3,10%	3,08%	3,03%	2,95%	2,84%	2,68%	2,48%	2,21%	1,86%	1,35%	1,06%	0,87%

Projekti meeskond

Uuringu eri etappides osalesid ja olid vastutavad:

Tellijapoolne kontaktisik:	Anneli Ohvril
Uuringu kava ja aruande koostaja:	Claudia Meriküla
Valimi ja programmi koostaja:	Katre Seema, Nora Roosileht, Piret Jürman
Ankeedi tõlge vene keelde:	Jelena Schmidt
Andmetöötlus:	Nora Roosileht, Piret Jürman
Graafilised tööd:	Grete Maria Vürst, Claudia Meriküla

Kontaktinfo

Claudia Meriküla
TNS Emori uuringuspetsialist
E-mail: claudia.merikyla@emor.ee

TNS Emor

Telefon: 626 8500
Faks: 626 8501
E-mail: emor@emor.ee
Aadress: A. H. Tammsaare tee 47, 11316 Tallinn

TNS Emor

Kilekottide kasutamine ning hinnangud nende keskkonnaohtlikkusele – november 2015

© TNS